

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Кафедра адміністративного права та процесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з науково-педагогічної роботи
Навчально-наукового інституту права

(Тарас Дідич)

27 лютого 2023 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО”

рік вступу 2021

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
ступінь вищої освіти
освітня програма
вид дисципліни

08 «право»
081 «право»
Перший (БАКАЛАВРСЬКИЙ)
Бакалавр
«Право»
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Задирака Наталія, Герасименко Євгеній, Волкова Юлія

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

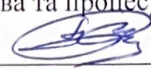
КИЇВ – 2023

Розробники:

Задирака Наталія, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права та процесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри адміністративного
права та процесу

(Петро ДІХТІВСЬКИЙ)

(підпис)

Протокол № 7 від «13» лютого 2023р.

Схвалено Науково - методичною комісією

Навчально-наукового інституту права

Протокол № від «9» 24. 02 2023 року

Голова Науково-методичної комісії _____

(підпис)

(Юліанна ЦВЕТКОВА)

© Задирака Н.Ю., 2023

ВСТУП

1. Мета дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями з адміністративного судочинства, втілення в життя судових гарантій захисту прав осіб засобами адміністративної юстиції з урахуванням практики ЄСПЛ, а також практичними навичками написання процесуальних документів в суді першої, апеляційної та касаційної інстанцій.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- 1) *Знати:* теоретичні аспекти адміністративного судочинства; чинне галузеве вітчизняне та іноземне законодавство, підсудність справ та можливості участі в адміністративному судовому процесі.
- 2) *Вміти:* проводити аналіз особливостей конфліктних відносин, що виникають в сфері публічної адміністрації; розмежовувати адміністративний процес та адміністративне судочинство; робити висновки і пропозиції з удосконалення нормативно-правової бази; визначати особливості та класифікацію суб'єктів (учасників); застосовувати практику Європейського суду з прав людини; обґрунтовувати власну позицію з посиланням на нормативну базу, судову практику правозастосування та робити висновки, самостійно вирішувати практичні ситуації.
- 3) Володіти навичками зі складання позовної заяви, апеляційної та касаційної скарг, ухвал та рішень адміністративного суду.

3. Анотація навчальної дисципліни. Форми викладання та методи навчання цієї дисципліни спрямовані на дослідження розвитку адміністративного судового процесу; з'ясування завдань та принципів, на яких заснована адміністративна юстиція; розмежування адміністративної юстиції та адміністративної юрисдикції, розуміння системи адміністративних судів з огляду на проведення реформи судової системи України; визначення справ адміністративної юрисдикції і відмежування їх від інших категорій справ, встановлення підсудності справи адміністративним судам.

Структура курсу передбачає вивчення студентами передумов виникнення адміністративних-процесуальних правовідносин; розуміння специфіки підсудності справ адміністративним судам; закріплення навичок ведення адміністративної справи в судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій.

4. Завдання вивчення дисципліни:

- Демонструвати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу основоположних категорій адміністративного судового процесу;
- Знати та розуміти основні критерії визначення справ адміністративної юрисдикції і відмежування їх від інших категорій справ;
- Виробити практичні навички зі складання позовної заяви, відзиву, апеляційної та касаційної скарг, ухвал та рішень адміністративного суду для реалізації прав та обов'язків як члена суспільства, усвідомлюючи цінності громадянського суспільства;
- Знати і розуміти історію виникнення адміністративного судочинства на українських землях;
- Генерувати ідеї щодо втілення в життя судових гарантій захисту прав осіб засобами адміністративної юстиції з урахуванням практики ЄСПЛ;
- Здатність до критичного та системного аналізу публічно-правового спору і застосування набутих знань під час розгляду справи в порядку адміністративної юрисдикції.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 комунікація 4. автономія та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Концептуальні знання основних понять адміністративного судового процесу, їх змістовне навантаження, ознаки, особливості залежно від характеру правовідносин, які стали предметом спору	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
1.2.	Критичне осмислення розмежування юрисдикцій	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%
2.1.	Розв'язання складних проблем шляхом складання позовної заяви, відзиву, апеляційної та касаційної скарг	Практичне заняття, самостійна робота	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%
3.1.	Зрозуміле та недвозначне оцінювання переваг адміністративного судочинства, знати історію його виникнення та розвитку	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%
3.2.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію в судових дебатах з урахуванням практики Європейського суду з прав людини	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, розв'язання практичної задачі, доповнення доповіді, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%
4.1.	Прийняття рішень в складних непередбачуваних умовах щодо лінії захисту порушених прав, свобод та інтересів позивача в	Лекція, практичне заняття, самостійна	Доповідь, доповнення доповіді, розв'язання	10%

	публічно-правових спорах	робота, іспит	правової проблеми, задачі, підсумкові контрольні роботи (тести)	
4.2.	Відповідальність за розвиток професійного знання щодо обрання варіантів вирішення публічно-правового спору шляхом постановлення ухвал та рішень адміністративного суду	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, доповнення доповіді, розв'язання правової проблеми, задачі, підсумкові контрольні роботи (тести)	15%
4.3.	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності щодо оскарження рішення адміністративного суду в порядку апеляції чи касації	Лекція, практичне заняття, самостійна робота, іспит	Доповідь, доповнення доповіді, розв'язання правової проблеми, задачі, підсумкові контрольні роботи (тести)	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	3.1	3.2	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання (назва)								
ПРН 2 Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.	+		+	+	+	+	+	+
ПРН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.		+	+			+		
ПРН 19 Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права	+	+				+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів

- семестрові форми оцінювання:

1. доповідь – від 2 до 3 балів;
2. доповнення доповіді – від 1 до 2 балів;
3. розв'язання практичної задачі – від 2 до 3 балів;
4. підсумкові контрольні роботи (тести) – від 4 до 6 балів.

Доповіді: максимум 3 бали.

3 бали – здобувач правильно вживає правничу термінологію; вільно володіє державною мовою; провів збір матеріалів за темою доповіді/наукової роботи з адміністративного судочинства з різних джерел, в тому числі використовуючи доступні інформаційні технології і бази даних, та провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки; доповідь/наукова робота не містить плагіату, посилання на використані джерела – коректне; виклад – логічний, зв'язний;

аргументовано відповів на поставлені запитання за результатами презентації доповіді/наукової роботи; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

2 бали – є неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; вільно володіє державною мовою; провів збір матеріалів за темою доповіді/наукової роботи з адміністративного судочинства з різних джерел, в тому числі використовуючи доступні інформаційні технології і бази даних, та провів інтегрований аналіз цих матеріалів, виокремив юридично значущі факти і сформулював обґрунтовані правові висновки, які містять окремі неточності; доповідь/наукова робота не містить плагіату; є поодинокі недоліки в оформленні використаних джерел та/або послідовності викладу матеріалу; відповіді здобувача на поставлені запитання за результатами презентації доповіді/наукової роботи є частково аргументованими; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

Доповнення доповіді: максимум 2 бали.

2 бали – вільно володіє державною мовою, є неточності у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з адміністративного судочинства з різних джерел та надав повну, обґрунтовану відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить окремі неточності; є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є достатніми.

1 бал – вільно володіє державною мовою, є помилки у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та неповний аналіз матеріалів з адміністративного судочинства з різних джерел та надав фрагментарну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить юридичну помилку/юридичні помилки; є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є початковими.

Розв'язання практичної задачі: максимум 3 бали.

3 бали – здобувач правильно вживає правничу термінологію; вільно володіє державною мовою; провів збір та інтегрований аналіз матеріалів з адміністративного судочинства з різних джерел та надав повну, обґрунтовану відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем з достатньою аргументацією; виклад логічний, зв'язний; сформовані програмні компетентності є продуктивними/високими.

2 бал – вільно володіє державною мовою, є помилки у вживанні здобувачем правничої термінології; провів збір та неповний аналіз матеріалів з адміністративного судочинства з різних джерел та надав фрагментарну відповідь з коротким висновком щодо окремої проблеми/окремих проблем, який містить юридичну помилку/юридичні помилки; є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; сформовані програмні компетентності є достатніми.

Підсумкові контрольні роботи (тести):

вибір однієї правильної відповіді – максимум 1 бал, якщо здобувач обрав вірну відповідь, 0 балів – якщо неправильну.

Максимальний бал, який може бути отриманий здобувачем освіти за підсумком навчання протягом семестру складає 40 балів. Мінімальний бал, який має бути отриманий здобувачем освіти за відповідними формами оцінювання складає 24 бали. При фактичному отриманні здобувачем освіти за підсумками поточного оцінювання більше ніж 40 балів, зарахуванню підлягають лише 40 балів.

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит у тестовій формі.

Викладач завчасно надає перелік питань, за якими готуються тестові завдання на іспит.

За результатами складання підсумкової форми контролю (іспит) здобувач освіти може отримати максимального 60 балів. У випадку коли здобувач освіти під час підсумкової форми контролю, якою є іспит, набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за підсумкову форму оцінювання» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Перескладання результатів підсумкового оцінювання з метою покращення одержаної позитивної оцінки не допускається.

Складання іспиту повинно здійснюватися з обов'язковим дотриманням здобувачем освіти вимог академічної доброчесності. Іспит оцінюється відповідно до Положення про критерії оцінювання підсумкових форм роботи здобувачів освіти денної та заочної форми навчання у ННІ Інституті права від 29.08.2022р.

Максимальна підсумкова оцінка за цю дисципліну може становити 100 балів. Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну формується шляхом додавання кількості балів, отриманих протягом семестру, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (іспит) і така сума балів не може бути меншою за 60 балів.

	ЗМ1	ЗМ2	Семестр	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	24	36	60
Максимум	20	20	40	60	100

7.2 Організація оцінювання.

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде практичні заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: доповідь, розв'язання казусу, доповнення доповіді (розв'язання казусу), експрес-опитування, дві підсумкові контрольні роботи (за перший і другий модуль).

При поточному контролі під час практичних занять оцінці підлягають: рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування», «Аналіз»/«Синтез»/», «Оцінка», продемонстровані студентом у відповіді, активність при обговоренні питань практичного заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання самостійної роботи здобувача освіти. Викладач систематично (після кожного заняття) інформує здобувача про нараховані здобувачу бали.

Викладач, який проводить практичні заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів. У випадку відсутності здобувача освіти на практичному занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, підготовки реферата. За результатами відпрацювання пропущеного заняття з поважних причин викладачем нараховуються бали. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються. За 5 днів до початку екзаменаційної сесії викладач, який веде практичні заняття, припиняє приймати відпрацювання. Остаточна сума балів за семестр оголошується здобувачу освіти на завершальному занятті.

Викладач, який веде практичні заняття, має право звернутись до директора Навчально-наукового інституту права про недопуск до підсумкового оцінювання здобувача освіти, якщо під час семестру він не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю. Про недопуск

здобувача освіти до підсумкового оцінювання викладач має подати в директорат Навчально-наукового інституту права подання з графіком можливих відпрацювань не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання іспитів. Для студентів, які упродовж навчання протягом семестру не досягли мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) і, як результат, не допущені до складання підсумкової форми контролю (іспит), проводяться відпрацювання у формі, яка передбачена робочою програмою, максимальна оцінка за які не може перевищувати кількості балів, що дорівнює різниці між мінімальним пороговим рівнем оцінки (24 бали) та фактичною кількістю балів, що отримані здобувачем освіти за всіма формами поточного контролю.

Якщо здобувач освіти за підсумком відпрацювань не досяг мінімального порогового рівня оцінки (24 бали), викладач, який веде практичні заняття і приймав відпрацювання, звертається до директора Навчально-наукового інституту права з поданням, в якому фіксує невиконанням здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

У разі здійснення підсумкового оцінювання із застосуванням технологій дистанційного навчання іспит може проводитися у вигляді усної співбесіди та/або письмової роботи з використанням програмних сервісів, що забезпечують синхронний відеозв'язок.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, практичних занять та самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1				
1	Тема 1. Адміністративна судочинство: зміст та основоположні засади	2	2	5
2	Тема 2. Адміністративна юрисдикція, адміністративні суди. Підсудність справ	2	2	5
3	Тема 3. Принципи адміністративного судочинства	2	2	5
4	Тема 4. Учасники судового процесу. Процесуальне представництво	4	2	5
Модульна контрольна робота 1				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2				
5	Тема 5. Докази та доказування	2	2	5
6	Тема 6. Процесуальні строки	2	2	5
7	Тема 7. Провадження в суді першої інстанції	6	6	5
8	Тема 8. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного позовного	2	2	5

	<i>провадження</i>			
9	Тема 9. <i>Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ</i>	2	2	5
10	Тема 10. <i>Апеляційне оскарження рішення адміністративного суду</i>	2	2	5
11	Тема 11. <i>Касаційне оскарження рішення адміністративного суду</i>	2	2	5
12	Тема 12. <i>Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами</i>	2	2	5
Підсумкова модульна контрольна робота				
ВСЬОГО ЗА СЕМЕСТР		30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – **30 год.**

Практичні заняття – **30 год.** (в кожній академічній підгрупі)

Самостійна робота – **60 год.**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Адміністративна юстиція: зміст та основоположні засади

Лекція за темою 1. Адміністративна юстиція: зміст та основоположні засади

1. Виникнення та розвиток адміністративного процесу: основні концепції
2. Поняття та завдання адміністративного судочинства
3. Європейські моделі організації адміністративної юстиції

Практичне заняття за темою 1. Адміністративна юстиція: зміст та основоположні засади

1. Виникнення та розвиток адміністративного процесу: основні концепції
2. Поняття та завдання адміністративного судочинства
3. Європейські моделі організації адміністративної юстиції

Завдання для самостійної роботи

1. Відповідальність держави за свою діяльність
2. Українська модель адміністративної юстиції: загальна характеристика, особливості
3. Доступ до суду

Рекомендована література

1. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
2. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
3. Адміністративний процес: загальна частина (Федеративна Республіка Німеччина, Україна) : наук.-практ. посібник / Манн Томас, Мельник Роман, Бевзенко Володимир, Комзюк Анатолій; пер. та адапт. з нім. Мельника Романа; за заг. ред. Бевзенка Володимира. Київ: Алерта, 2013. С. 69–101.
4. Писаренко Н. Про складові незалежної адміністративної юстиції. *Право України*. 2016. № 2. С. 31–37.
5. Моїсеєнко Г. В. Оціночні поняття в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 222 с.
6. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України / уклад.: І. С. Гриценко, В. М. Бевзенко, С. О. Коваль, А. І. Бевз, І. В. Паламарчук. Київ : Дакор, 2015. 500 с.
7. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.
8. Сеньків О. І. Сутність та поняття адміністративного судочинства в рамках сучасної парадигми адміністративного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 38. Том 2. Серія Право. С. 27-31.
9. Пчелін В. Б. Сучасні моделі адміністративної юстиції зарубіжних країн. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 1. Том 2. С. 54-57.

Тема 2. Адміністративна юрисдикція, адміністративні суди. Підсудність справ

Лекція за темою 2. Адміністративна юрисдикція, адміністративні суди. Підсудність справ

1. Межі адміністративної юрисдикції
2. Публічно-правові спори, що належать до адміністративної юрисдикції
3. Публічно-правові спори, що не належать до адміністративної юрисдикції
4. Система адміністративних судів в Україні
5. Підсудність адміністративних справ

6. Визначення предметної підсудності
7. Визначення територіальної підсудності
8. Визначення інстанційної підсудності

Практичне заняття за темою 2. Адміністративна юрисдикція, адміністративні суди. Підсудність справ

1. Межі адміністративної юрисдикції
2. Публічно-правові спори, що належать до адміністративної юрисдикції
3. Публічно-правові спори, що не належать до адміністративної юрисдикції
4. Система адміністративних судів в Україні
5. Підсудність адміністративних справ
6. Визначення предметної підсудності
7. Визначення територіальної підсудності
8. Визначення інстанційної підсудності

Завдання для самостійної роботи

1. Передумови створення системи адміністративних судів в Україні
2. Співвідношення понять «адміністративна юстиція» та «адміністративне судочинство»
3. Види публічно-правових спорів, на які не поширюється компетенція адміністративних судів

Рекомендована література

1. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 455/2017. Офіційний вісник України 2018. № 5. С. 89. Ст. 207.
2. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
3. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
4. Смокович М. Правильне визначення підсудності в адміністративному судочинстві як гарантія судового захисту. *Вісник Вищ. адмін. суду України*. 2011. № 1. С. 9–23.
5. Ватаманюк Р. В. Інститут підсудності в адміністративному судочинстві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Р.В. Ватаманюк. Л., 2011. 16 с.
6. Катаєва Е. В. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 235 с.
7. Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів. Кн. 1: Поняття адміністративної юрисдикції. Поняття адміністративного суду. Організація адміністративного суду. 2011. 350 с.
8. Drozd O., Dorokhina Y., Leheza Y., Smokovych M., Zadyraka N. Cassation filters in administrative judicial procedure: a step in a chasm or a novel that ukrainian society expected? *The Revista Amazonia Investiga*. 2021. Volume 10, Issue 40. P. 222-232. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1614/1687>
9. Shcherbakov V., Smokovych M., Dorokhina Y., Zadyraka N., Ishchuk D. Authority of the High Council of Justice of Ukraine and of the Similar Bodies of European States: Comparative Analyzes. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2020. Volume 23, Special Issue 1. URL: <https://www.abacademies.org/articles/authority-of-the-high-council-of-justice-of-ukraine-and-of-the-similar-bodies-of-european-states-comparative-analyzes-9995.html>

Тема 3. Принципи адміністративного судочинства

Лекція за темою 3. Принципи адміністративного судочинства

1. Принципи адміністративного судочинства. Класифікація принципів
2. Принципи верховенства права
3. Принцип диспозитивності
4. Гласність судового процесу та відкритість інформації щодо справи в адміністративному процесі
5. Принципи рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Принципи змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі в адміністративному процесі
6. Принцип обов'язковості рішень судів в адміністративних справах

Практичне заняття за темою 3. Принципи адміністративного судочинства

1. Принципи адміністративного судочинства. Класифікація принципів
2. Принципи верховенства права
3. Принцип диспозитивності
4. Гласність судового процесу та відкритість інформації щодо справи в адміністративному процесі
5. Принципи рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Принципи змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі в адміністративному процесі
6. Принцип обов'язковості рішень судів в адміністративних справах

Завдання для самостійної роботи

1. Значення принципів для законодавчої і правозастосовної діяльності
2. Механізми забезпечення обов'язковості рішень суду
3. Право на оскарження судового рішення як механізм забезпечення його правосудності

Рекомендована література

1. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
2. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
3. Доповідь «Верховенство права», схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (25-26 берез. 2011 р.) URL: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2011\)-ukr](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2011)-ukr)
4. Верховенство права та права людини у світлі Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод : практ.-метод. посібн. виклад. / за ред. Н. Петрова та І. Зарецька. Київ, 2016. 860 с.
5. Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика : колективна монографія / Є. Герасименко, П. Діхтієвський, Н. Задирака, Т. Коломоець, В. Клиничук та ін.; за заг. ред. П. Діхтієвського, В. Пашинського. Рига, Латвія : “Baltija Publishing”, 2022. 986 с. (Задирака Н.Ю. Джерела адміністративного процесуального права: актуальні питання доктринального визначення, види та класифікація с. 150-180).
6. Ковалів М. В., Стахура І. Б. Принципи адміністративного судочинства: поняття, зміст, система. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 4. С. 179.
7. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст): монографія. Харків: Право, 2019. 248с.

- 8.Писаренко Н. Б. Чи є верховенство права принципом адміністративного судочинства? LEX PORTUS. 2017. № 5 (7). С. 41–50 URL: <https://lexportus.net.ua/vipusk-5-17>

Тема 4. Учасники судового процесу. Процесуальне представництво

Лекція за темою 4. Учасники судового процесу. Процесуальне представництво

1. Поняття та ознаки учасників в адміністративному процесі
2. Повноваження сторін в адміністративному процесі
3. Сутність неналежної сторони та процедура її заміни
4. Процесуальне правонаступництво
5. Поняття та ознаки адміністративного процесуального представництва
6. Види адміністративних процесуальних представництв та їх особливості
7. Повноваження представників в судовому процесі: зміст та особливості

Практичне заняття за темою 4. Учасники судового процесу. Процесуальне представництво

1. Поняття та ознаки учасників адміністративному процесі
2. Повноваження сторін в адміністративному процесі
3. Сутність неналежної сторони та процедура її заміни
4. Процесуальне правонаступництво
5. Поняття та ознаки адміністративного процесуального представництва
6. Види адміністративних процесуальних представництв та їх особливості
7. Повноваження представників в судовому процесі: зміст та особливості

Завдання для самостійної роботи

1. Особливості процедури надання усної довіреності на ведення справи
2. Види відносин, що складаються між учасниками адміністративного процесу
3. Специфіка участі законних представників
4. Передоручення в адміністративному процесі

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика : колективна монографія / Є. Герасименко, П. Діхтієвський, Н. Задирака, Т. Коломоець, В. Клиничук та ін.; за заг. ред. П. Діхтієвського, В. Пашинського. Рига, Латвія : “Baltija Publishing”, 2022. 986 с. (Задирака Н.Ю. Джерела адміністративного процесуального права: актуальні питання доктринального визначення, види та класифікація с. 150-180).
- 4.Анпілогов О. В. Захист прав та свобод громадянина прокурором в адміністративному судочинстві: монографія / Анпілогов О. В.; Ін-т законодавства Верховної Ради України. К.: Ін Юре, 2008. 168 с.
- 5.Бевзенко В. М. Передумови захисту в адміністративному процесі прав, свобод, інтересів учасників адміністративно-правових відносин. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / за заг. ред. О. М. Нечитайла. Київ : ВАІТЕ, 2015. 288 с.

- 6.Кобилянський К.М. Право фізичної особи на судовий захист в адміністративному суді: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 / К.М. Кобилянський. Одеса, 2010. 19 с.
- 7.Бевзенко В. М. Особливості реалізації адміністративного процесуального статусу суб'єктів владних повноважень в адміністративному процесі України. Право України. 2008. № 4. С. 116–120.
- 8.Смокович М. Суб'єкт владних повноважень як позивач в адміністративному судочинстві. Вісник Вищ. адмін. суду України. 2010. № 2. С. 52–64.
- 9.Задирака Н.Ю. Природа відповідальності суб'єктів публічної адміністрації при використанні публічного майна. Право України. 2019. № 5. С. 151–163.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 5. Докази та доказування

Лекція за темою 5. Докази та доказування

1. Поняття доказів і засобів доказування
2. Класифікація доказів
3. Поняття доказування, його стадії
4. Предмет доказування та його встановлення
5. Обов'язок (тягар) доказування, презумпція вини відповідача – суб'єкта владних повноважень
6. Належність і допустимість доказів
7. Забезпечення доказів

Практичне заняття за темою 5. Докази та доказування

1. Поняття доказів і засобів доказування
2. Класифікація доказів
3. Поняття доказування, його стадії
4. Предмет доказування та його встановлення
5. Обов'язок (тягар) доказування, презумпція вини відповідача – суб'єкта владних повноважень
6. Належність і допустимість доказів
7. Забезпечення доказів

Завдання для самостійної роботи

1. Правила оцінки доказів
2. Види засобів доказування
3. Обставини, які не належить доказувати
4. Роль суду у доказуванні

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. К.: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
- 4.Гончар Л. Я. Основні інститути адміністративного судочинства. Докази і доказування. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики.

Настільна книга судді / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ: Істина, 2007. С. 185–200.

5. Калмикова Я. С. Докази та доказування в адміністративному судочинстві : монографія / за заг. ред. О. Б. Червякової. Харків: Фактор, 2014. С. 37–83.

Тема 6. Процесуальні строки

Лекція за темою 6. Процесуальні строки

1. Поняття «процесуальний строк» в адміністративному судочинстві
2. Види процесуальних строків
3. Зупинення перебігу строків
4. Строк звернення до адміністративного суду

Практичне заняття за темою 6. Процесуальні строки

1. Поняття «процесуальний строк» в адміністративному судочинстві
2. Види процесуальних строків
3. Зупинення перебігу строків
4. Строк звернення до адміністративного суду

Завдання для самостійної роботи

1. Строк апеляційного оскарження. Наслідки його пропущення
2. Строк касаційного оскарження. Наслідки його пропущення

Рекомендована література

1. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
2. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
3. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. К.: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
4. Картузова І. О. Поняття, види та наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду. Юридичний вісник. 2013. № 1. С. 115–120.
5. Смокович М. Теоретико-практичні проблеми застосування строку звернення до адміністративного суду. Вісник Вищ. адмін. суду України. 2011. № 2. С. 32–44.

Тема 7. Проведення в суді першої інстанції

Лекція за темою 7. Проведення в суді першої інстанції

1. Класифікація стадій і проваджень адміністративного процесу
2. Порядок відкриття провадження в адміністративній справі
3. Зміст стадії підготовки справи до судового розгляду
4. Попереднє судове засідання
5. Стадія судового розгляду адміністративної справи та її особливості

Практичне заняття за темою 7. Проведення в суді першої інстанції

1. Класифікація стадій і проваджень адміністративного процесу
2. Порядок відкриття провадження в адміністративній справі
3. Зміст стадії підготовки справи до судового розгляду
4. Попереднє судове засідання
5. Стадія судового розгляду адміністративної справи та її особливості

Завдання для самостійної роботи

1. Структура позовної заяви
2. Скласти позовну заяву (практичне завдання)
3. Які питання вирішуються судом шляхом прийняття постанови?
4. Які питання вирішуються судом шляхом прийняття ухвали?

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
- 4.Про судові рішення в адміністративній справі : постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 трав. 2013 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0007760-13>
- 5.Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.
- 6.Задирака Н.Ю. Природа відповідальності суб'єктів публічної адміністрації при використанні публічного майна. Право України. 2019. № 5. С. 151–163.
- 7.Зеленов А. С. Обов'язковість судових рішень як принцип адміністративного судочинства. Вісник Нац. акад. прав. наук України. 2017. № 3 (90). С. 167–174.
- 8.Крупчан О., Перепелюк В. Виконання рішень адміністративних судів: проблеми та шляхи вирішення. Юридична Україна. 2010. № 2. С. 4–11.

Тема 8. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного позовного провадження

Лекція за темою 8. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного позовного провадження

1. Поняття та ознаки спрощеного позовного провадження
2. Категорії справ, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження
3. Строки розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження
4. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження

Практичне заняття за темою 8. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного позовного провадження

1. Поняття та ознаки спрощеного позовного провадження
2. Категорії справ, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження
3. Строки розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження
4. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження

Завдання для самостійної роботи

1. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності
2. Подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
- 4.Завальнюк І.В. Спрошене провадження в адміністративному судочинстві України : дис.. ... канд. юрид наук : 12.00.02 / Завальнюк Ігор Вікторович. Одеса, 2017. 274 с.

Тема 9. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Лекція за темою 9. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

1. Спори щодо оскарження нормативно-правових актів
2. Вибірчі спори
3. Спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності державної виконавчої служби
4. Спори щодо обмежень у реалізації права на мирні зібрання

Практичне заняття за темою 9. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

1. Спори щодо оскарження нормативно-правових актів
2. Вибірчі спори
3. Спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності державної виконавчої служби
4. Спори щодо обмежень у реалізації права на мирні зібрання

Завдання для самостійної роботи

1. Процедура оспорування рішень, дій чи бездіяльності державної виконавчої служби
2. Види позовів у виборчих спорах

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
- 4.Chupryna L., Zadyraka N., Koshlia A., Chabanenko M., Lemekha R. Environmental Protection Funds As A Component Of National Financial And Environmental Security: Administrative And Legal Regulation. Jurnal Cita Hukum, 2022, Vol 10, №2. Стр. 289-298.
- 5.Gerasymenko, Y., Zadyraka, N., Georgiievskia, V., Kovalenko, N., Leheza, Y. Correlation of administrative definitions of refugees and internally displaced

persons: geopolitical concretion in Ukraine and its compliance with international standards. *Age of Human Rights Journal*. 2022, № 18. Стр. 491–505.

6. Задирака Н.Ю. Природа відповідальності суб'єктів публічної адміністрації при використанні публічного майна. *Право України*. 2019. № 5. С. 151–163.
7. Задирака Н.Ю. Прагматичний вектор відносин щодо публічного майна: практика Європейського суду з прав людини. *Human rights as a base for the implementation of European legal values in Ukraine and the Republic of Poland in the context of civil society development: collective monograph*. Lublin: «Baltija Publishing», 2019. Р. 124–146.

Тема 10. Апеляційне оскарження рішення адміністративного суду

Лекція за темою 10. Апеляційне оскарження рішення адміністративного суду

1. Право на апеляцію та його реалізація
2. Строк апеляційного оскарження. Наслідки його пропущення
3. Суд апеляційної інстанції. Апеляційне провадження
4. Апеляційний розгляд у судовому засіданні
5. Апеляційний розгляд у письмовому провадженні
6. Повноваження суду апеляційної інстанції за результатами апеляційного розгляду

Практичне заняття за темою 10. Апеляційне оскарження рішення адміністративного суду

1. Право на апеляцію та його реалізація
2. Строк апеляційного оскарження. Наслідки його пропущення
3. Суд апеляційної інстанції. Апеляційне провадження
4. Апеляційний розгляд у судовому засіданні
5. Апеляційний розгляд у письмовому провадженні
6. Повноваження суду апеляційної інстанції за результатами апеляційного розгляду

Завдання для самостійної роботи

1. Специфіка відкриття апеляційного провадження
2. Апеляційна скарга та заява про апеляційне оскарження
3. Строки подання апеляційної скарги
4. Особливості оскарження ухвал
5. Скласти апеляційну скаргу (практичне завдання)

Рекомендована література

1. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
2. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
3. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
4. Щодо права на апеляційне або касаційне оскарження судових рішень, ухвалених за результатами розгляду звернень органів державної податкової служби : інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 27 жовтня 2011 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1901760-11>

Тема 11. Касаційне оскарження рішення адміністративного суду

Лекція за темою 11. Касаційне оскарження рішення адміністративного суду

1. Право на касацію та його реалізація
2. Строк касаційного оскарження. Наслідки його пропущення
3. Касаційне провадження
4. Касаційний розгляд у судовому засіданні
5. Касаційний розгляд у письмовому провадженні
6. Повноваження суду касаційної інстанції за результатами касаційного розгляду

Практичне заняття за темою 11. Касаційне оскарження рішення адміністративного суду

1. Право на касацію та його реалізація
2. Строк касаційного оскарження. Наслідки його пропущення
3. Касаційне провадження
4. Касаційний розгляд у судовому засіданні
5. Касаційний розгляд у письмовому провадженні
6. Повноваження суду касаційної інстанції за результатами касаційного розгляду

Завдання для самостійної роботи

1. Специфіка відкриття касаційного провадження
2. Суд касаційної інстанції
3. Строки подання касаційної скарги
4. Скласти касаційну скаргу (практичне завдання)

Рекомендована література

- 1.Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
- 2.Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
- 3.Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
- 4.Щодо права на апеляційне або касаційне оскарження судових рішень, ухвалених за результатами розгляду звернень органів державної податкової служби : інформаційний лист Вищого адміністративного суду України від 27 жовтня 2011 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1901760-11>
- 5.Волкова Ю.А., Легеца Ю.О. Касаційне провадження в адміністративному процесі: сутність, зміст, особливості. Навчально-практичний посібник Київ : ВД «Дакор», 2022. 376 с.
- 6.Drozd O., Dorokhina Y., Leheza Y., Smokovych M., Zadyraka N. Cassation filters in administrative judicial procedure: a step in a chasm or a novel that Ukrainian society expected? The Revista Amazonia Investiga. 2021. Volume 10, Issue 40. P. 222-232. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1614/1687>

Тема 12. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами

Лекція за темою 12. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами

1. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами
2. Предмет, підстави, суб'єкти ініціювання, порядок і строки звернення із заявою про такий перегляд
3. Порядок здійснення провадження за нововиявленими обставинами. Повноваження суду за наслідками перегляду

4. Перегляд судових рішень в адміністративних справах Верховним Судом: особливості провадження

Практичне заняття за темою 12. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами

1. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами
2. Предмет, підстави, суб'єкти ініціювання, порядок і строки звернення із заявою про такий перегляд
3. Порядок здійснення провадження за нововиявленими обставинами. Повноваження суду за наслідками перегляду
4. Перегляд судових рішень в адміністративних справах Верховним Судом: особливості провадження

Завдання для самостійної роботи

1. Повноваження Верховного Суду за наслідками перегляду
2. Обов'язковість рішень Верховного Суду

Рекомендована література

1. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
2. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
3. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
4. Справа «Гарнага проти України» (заява №20390/07), рішення набуло статусу остаточного 16 серпня 2013 року

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Адміністративний позов подається у формі:

- А) усної заяви;
- Б) письмової позовної заяви;
- В) письмової скарги.

Докази, одержані з порушенням закону, судом при вирішенні справи:

- А) не беруться до уваги;
- Б) беруться до уваги за умови належного вмотивування судом;
- В) беруться до уваги, але не можуть бути покладені в основу рішення.

За загальним правилом за звернення до адміністративного суду сплачується:

- А) державне мито;
- Б) судове мито;
- В) судовий збір.

Приклад задачі:

Анатолій Трофимов звернувся до міськрайонного суду із адміністративним позовом до міського голови щодо оскарження його відмови у наданні інформації.

Позивач посилався на те, що він, як голова громадської організації «Надія», яка має статус юридичної особи, звернувся із запитом до виконкому міської ради з проханням надати

інформацію про склад спостережної комісії, утвореної міськвиконкомом згідно з Кримінально-виконавчим кодексом України. Однак у наданні такої інформації йому було відмовлено листом №01/19-340 від 15 вересня 2013 року за підписом міського голови.

У зв'язку з цим у позові А.Трофимов висунув вимогу визнати незаконною відмову міського голови у наданні йому необхідної інформації і зобов'язати його надати таку інформацію, оскільки громадська організація «Надія» є однією з провідних організацій, що співпрацює з пенітенціарною системою з приводу проблем захисту прав людини, а громадський контроль з цих питань покладається на спостережну комісію. На думку позивача, відмова у наданні йому інформації порушує його право, оскільки інформація про склад наглядової комісії не є таємною і мала би бути надана йому на підставі Закону України «Про доступ до публічної інформації».

1. Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на цей спір?

2. Чи належними є позивач і відповідач?

3. Чи є в адміністративному судочинстві інститут заміни сторони? Якщо так, то який порядок заміни позивача і відповідача?

Відповідь обґрунтуйте.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ:

1. Поняття адміністративного процесу, його характерні риси.
2. Завдання адміністративного судочинства
3. Співвідношення принципів верховенства права і законності в адміністративному судочинстві
4. Принципи диспозитивності і змагальності в адміністративному процесі
5. Юрисдикція адміністративних судів
6. Предметна юрисдикція та територіальна підсудність адміністративних справ
7. Інстанційна підсудність адміністративних справ
8. Відводи в адміністративному судочинстві
9. Учасники справи
10. Позивач в адміністративному процесі
11. Відповідач в адміністративному процесі
12. Треті особи
13. Участь у справі представника
14. Інші учасники судового процесу
15. Заміна неналежної сторони: підстави і порядок
16. Особливості процесуального правонаступництва в адміністративному судочинстві
17. Особливості участі прокурора в адміністративному процесі
18. Класифікація доказів в адміністративному судочинстві
19. Розподіл обов'язку щодо доказування в адміністративному процесі
20. Належність та допустимість доказів в адміністративному судочинстві
21. Судові витрати
22. Підстави і порядок застосування процесуального примусу
23. Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в адміністративній справі: зміст і підстави
24. Строки звернення до адміністративного суду
25. Структура позовної заяви
26. Залишення без руху і повернення позовної заяви
27. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.
28. Судове доручення: поняття, зміст та форма
29. Забезпечення адміністративного позову
30. Підготовче провадження: поняття, зміст, призначення та строки.
31. Врегулювання спору за участю судді: підстави, строки, наслідки

32. Судовий розгляд адміністративної справи
33. Судові рішення в адміністративній справі: види і вимоги до них
34. Апеляційне оскарження рішення адміністративного суду: підстави, строки, порядок
35. Касаційне оскарження рішень адміністративних судів: підстави, строки, порядок
36. Судовий контроль за виконанням судового рішення в адміністративній справі.
37. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження
38. Особливості провадження у справах за позовами суб'єкта владних повноважень
39. Особливості розгляду адміністративними судами України спорів щодо виборчого процесу
40. Особливості розгляду адміністративними судами України спорів щодо обмеження та усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання
41. Особливості провадження у справах за зверненнями органів доходів і зборів
42. Відзив на позовну заяву та відповідь на нього.
43. Участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції.
44. Залишення позовної заяви без розгляду, зупинення, закриття провадження у справі
45. Провадження за нововиявленими обставинами
46. Перегляд судових рішень за виключними обставинами
47. Порядок набрання законної сили судовим рішенням в адміністративній справі. Негайне виконання

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. К.: Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
2. Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник. За ред. Бевзенко В.М. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ : ВД «Дакор», 2022. 1256 с.
3. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях: навч. посіб. / навчальний посібник / за заг. ред. Н.Ю. Задираки, Є.С. Герасименка. Київ: Дакор, 2019. 224 с.
4. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України. Станом на 18 січня 2022. / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2022. 440 с.
5. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: Монографія / Бевзенко В.М. К.: Прецедент, 2010. 475 с.
6. Бевзенко В. М. Передумови захисту в адміністративному процесі прав, свобод, інтересів учасників адміністративно-правових відносин. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / за заг. ред. О. М. Нечитайла. Київ : ВАІТЕ, 2015. 288 с.
7. Верховенство права та права людини у світлі Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод : практ.-метод. посібн. виклад. / за ред. Н. Петрова та І. Зарецька. Київ, 2016. 860 с.
8. Волкова Ю.А., Легеза Ю.О. Касаційне провадження в адміністративному процесі: сутність, зміст, особливості. Навчально-практичний посібник Київ : ВД «Дакор», 2022. 376 с.
9. Коліушко І.Б. Адміністративна юстиція: Європейський досвід та пропозиції для України / авт.-упор. І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. К.: Факт, 2003. 536 с.

10. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: Навчальний посібник / Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. Київ: Прецедент, 2007. 531 с.
11. Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика : колективна монографія / Є. Герасименко, П. Діхтієвський, Н. Задирака, Т. Коломоець, В. Клиничук та ін.; за заг. ред. П. Діхтієвського, В. Пашинського. Рига, Латвія : "Baltija Publishing", 2022. 986 с. (Задирака Н.Ю. Джерела адміністративного процесуального права: актуальні питання доктринального визначення, види та класифікація с. 150-180).

Додаткові:

1. Адміністративне право і процес УНР в екзилі: невідома правнича спадщина України / уклад.: І. С. Гриценко, В. М. Бевзенко, С. О. Коваль, А. І. Бевз, І. В. Паламарчук. Київ : Дакор, 2015. 500 с.
2. Анпілогов О. В. Захист прав та свобод громадянина прокурором в адміністративному судочинстві: монографія / Анпілогов О. В.; Ін-т законодавства Верховної Ради України. К.: Ін Юре, 2008. 168 с.
3. Ватаманюк Р. В. Інститут підсудності в адміністративному судочинстві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Р.В. Ватаманюк. Л., 2011. 16 с.
4. Задирака Н.Ю. Природа відповідальності суб'єктів публічної адміністрації при використанні публічного майна. Право України. 2019. № 5. С. 151–163.
5. Задирака Н.Ю. Прагматичний вектор відносин щодо публічного майна: практика Європейського суду з прав людини. Human rights as a base for the implementation of European legal values in Ukraine and the Republic of Poland in the context of civil society development: collective monograph. Lublin: «Baltija Publishing», 2019. P. 124–146.
6. Катаєва Е. В. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 235 с.
7. Кобилянський К.М. Право фізичної особи на судовий захист в адміністративному суді: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 / К.М. Кобилянський. Одеса, 2010. 19 с.
8. Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів. Кн. 1: Поняття адміністративної юрисдикції. Поняття адміністративного суду. Організація адміністративного суду. 2011. 350 с.
9. Константи́й О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.
10. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. Київ: Атіка, 2005. 358 с.
11. Моїсеєнко Г. В. Оціночні поняття в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2017. 222 с.
12. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст): монографія. Харків: Право, 2019. 248с.
13. Сеньків О. І. Судовий розсуд в адміністративному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2012. 250 с.
14. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид., випр. та допов. Київ, 2015. 128 с.
15. Chupryna L., Zadyraka N., Koshlia A., Chabanenko M., Lemekha R. Environmental Protection Funds As A Component Of National Financial And Environmental Security: Administrative And Legal Regulation. Jurnal Cita Hukum, 2022, Vol 10, №2. Стр. 289-298.
16. Drozd O., Dorokhina Y., Leheza Y., Smokovych M., Zadyraka N. Cassation filters in administrative judicial procedure: a step in a chasm or a novel that Ukrainian society expected? The Revista Amazonia Investiga. 2021. Volume 10, Issue 40. P. 222-232. URL : <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1614/1687>
17. Gerasymenko Ye., Zadyraka N., Pohrebniak I., Zabolotna L., Maslii I. Rights and obligations of participants in administrative procedures in international protection. Public Policy

And Administration. 2021. Vol. 20 (5). P. 646-656. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ojs.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/issue/view/446>

18. Gerasymenko, Y., Zadyraka, N., Georgiievskia, V., Kovalenko, N., Leheza, Y. Correlation of administrative definitions of refugees and internally displaced persons: geopolitical concretion in Ukraine and its compliance with international standards. Age of Human Rights Journal. 2022, № 18. Стр. 491–505.

19. Shcherbakov V., Smokovych M., Dorokhina Y., Zadyraka N., Ishchuk D. Authority of the High Council of Justice of Ukraine and of the Similar Bodies of European States: Comparative Analyzes. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2020. Volume 23, Special Issue 1. URL: <https://www.abacademies.org/articles/authority-of-the-high-council-of-justice-of-ukraine-and-of-the-similar-bodies-of-european-states-comparative-analyzes-9995.html>

Нормативно-правові:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: із зм. і доп. станом на 30.09.2016 р. Офіційний вісник України. 2010. № 72/1. Спеціальний випуск. С. 15. Ст. 2598

2. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446. (В редакції Закону № 2147-VIII від 03.10.2017, ВВР, 2017, № 48, ст.436.)

Рекомендовані рішення Європейського суду з прав людини:

1. Справа «Василів проти України» (заява №8008/05), рішення набуло статусу остаточного 20 січня 2011 року;

2. Справа «Веренцов проти України» (заява №20372/11), рішення від 11 квітня 2013 року;

3. Справа «Гарнага проти України» (заява №20390/07), рішення набуло статусу остаточного 16 серпня 2013 року;

4. Справа «Гримковська проти України» (заява №38182/03), рішення набуло статусу остаточного 21 липня 2011 року;

5. Справа «Дубецька та інші проти України» (заява №30499/03), рішення набуло статусу остаточного 10 травня 2011 року;

6. Справа «Желтяков проти України» (заява №4994/04), рішення набуло статусу остаточного 09 вересня 2011 року;

7. Справа «Куликов та інші проти України» (заяви №5114/09 та 17 інших), рішення набуло статусу остаточного 19 січня 2017 року;

8. Справа «Мельниченко проти України» (заява №17707/02), рішення від 19 жовтня 2004 року;

9. Справа «Олександр Волков проти України» (заява №21722/11), рішення набуло статусу остаточного 27 травня 2013 року;

10. Справа «Рисовський проти України» (заява №29979/04), рішення від 20 жовтня 2011 року (набуло статусу остаточного 20 січня 2012 року);

11. Справа «Суханов та Ільченко проти України» (заяви №68385/10 та №71378/10), рішення набуло статусу остаточного 26 вересня 2014 року;

12. Справа «Тросін проти України» (заява №39758/05), рішення набуло статусу остаточного 23 травня 2012 року;

13. Справа «Швидка проти України» (заява №17888/12), рішення від 30 жовтня 2014 року (набуло статусу остаточного 30 січня 2015 року);

14. Справа «Щокін проти України» (заяви №23759/03 та №37943/06), рішення від 14 жовтня 2010 року (набуло статусу остаточного 14 січня 2011 року);

15. Справа «Юрій Миколайович Іванов проти України» (заява №40450/04), рішення набуло статусу остаточного 15 січня 2010 року.